

Tygrys sumatrzański

Pixabay

W tym numerze:

W co gra 5a?

Spaniel bretoński!

Różne koty na świecie.

Grupy krwi.

Co wiesz o Indiach?

Zwierzęta zagrożone wyginięciem - cz. 1

W tym artykule chcielibyśmy opowiedzieć o zwierzętach zagrożonych wyginięciem. Do tej grupy zaliczają się zwierzęta takie jak:

Irbis śnieżny - zwany również panterą śnieżną, dziki kot występujący na terenach Azji Środkowej. Na wolności żyje tylko 4500-7000 osobników oraz 200 w ogrodach zoologicznych. Jest on zagrożony wyginięciem z powodu lokalnego handlu futrami irbisów i wykorzystywaniem ich kości do chińskiej medycyny. Gatunek ten chroni IUCN oraz CITES.

Norka europejska - była dawniej spotykana w całej Europie, później została wytępiona z większej części kontynentu. Aktualnie ma status zanikłego gatunku na terenie Polski. W naszym państwie jest chroniona prawnie i obowiązuje zakaz płoszenia czy niepokojenia norki.

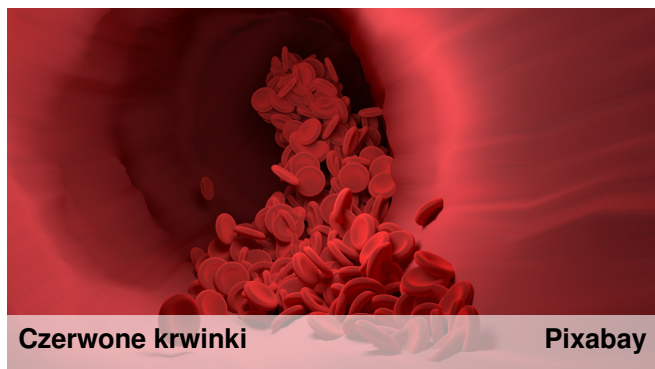
Tygrys sumatrzański - najmniejszy gatunek tygrysa żyjącego współcześnie. Małe, odizolowane populacje w większości na Sumatrze, zobaczyć je można również w parkach narodowych i rezerwach. W naturalnym środowisku zamieszkują lasy tropikalne. Na wolności żyje około 500 osobników. Są zagrożone wyginięciem z powodu polowań na te zwierzęta oraz wkraczaniem człowieka na ich teren.

Ala;) i Sonikson:)

Indie

1. Indie po hindusku to "Bhārat Gaṇarājya".
2. Na północnym zachodzie graniczą z Pakistanem, na północy z Chinami, Nepalem i Bhutanem, na północnym wschodzie z Mjanmą i Bangladeszem, a na południowym wschodzie przez zatokę Mannar i cieśninę Palk graniczą ze Sri Lanką i Malediwami.
3. Dewiza Indii to "Tylko prawda zwycięża".
4. Hymn Indii nosi nazwę "Jana Gana Mana", został skomponowany przez Rabindranatha Tagore'a w 1911 roku.
5. Języki urzędowe to hindi oraz język angielski na terenie całego państwa, dodatkowo 21 języków uznanych za oficjalne w poszczególnych stanach.
6. Stolicą Indii jest Nowe Delhi.
7. W Indiach żyje ok. 1,339,330,514 ludzi (dane z 2021 r.)
8. Indie podzielone są na 28 stanów, 7 terytoriów związkowych i 1 terytorium stołeczne. W drugim rządzie dzielą się na 591 dystryktów.
9. Indie zamieszkiwane są przez różne ludy, które posługują się w sumie 415 językami.
10. Indie są najludniejszą demokracją świata.

Tomogus

Czerwone krwinki

Pixabay

Indie

Pixabay

Grupy krwi

Co to jest krew?

Krew to płyn ustrojowy, który za pośrednictwem układu krążenia pełni funkcję transportową oraz zapewnia komunikację pomiędzy poszczególnymi układami organizmu. Krew jest płynną tkanką łączną, krążącą w naczyniach krwionośnych lub w jamie ciała.

Grupy krwi

Istnieje 8 grup krwi.

A+, A-, B+, B-, AB+, AB-, 0+, 0-

Antygeny

O tym, jaką mamy grupę krwi, decyduje to, jakie antygeny posiada nasza krew. Grupa A posiada antygen A. Grupa B posiada antygen B. Grupa AB posiada antygen AB. Grupa 0 posiada antygen 0.

Częstotliwość grup krwi w Polsce

A+ 32%; 0+ 31%; B+ 15%; AB+ 7%; A- 6%; B- 2%; 0- 6%; AB- 1%

Czynnik RH

Czynnik RH decyduje o tym, czy mamy + czy -. Jeśli go posiadamy, mamy +, a jeśli go nie posiadamy, to mamy ten rzadki -.

Właściwości grup krwi

Osoba z AB w razie czego może przyjąć każdą inną grupę krwi.

Osoba z 0 może podarować swój szpik kostny każdej osobie.

Bruno Stąporek

Różne koty na świecie

Te małe i te duże

Zapewne duża część z Was posiada kota w domu.

Z reguły jest to dość małe stworzenie, szybko biegające i zwinnie skaczące. Zwykle dźwięki jakie wydaje to ciche i wysokie miauczenie, a także mruczenie. Koty także mogą syczeć, choć robią to tylko wtedy, gdy ktoś je denerwuje. Należy jednak zaznaczyć, że mówimy tu tylko o kocie domowym.

Na naszej planecie mamy również wiele innych kotów. Są to m. in. lwy, tygrysy, rysie czy pумы. Wszystkie te są w rodzinie kotowatych. Dzieli się ona na feliny oraz pantery. Prościej mówiąc - na koty małe i koty duże. Do tych drugich należą lwy czy tygrysy. Nasze koty domowe są tymi pierwszymi, felinami. Zapewne ku zdziwieniu części osób, okazuje się, że pумы to także feliny, czyli małe koty.

Mimo dorastania do niekiedy nawet 155cm, puma pozostaje największym małym kotem. Oczywiście przyporządkowywanie kotów do podrodziny felin lub panter to nie jest widzimisię naukowca.

Kluczową różnicą jest zdolność do mruczenia. Feliny mruczą, pantery tego dźwięku nie są w stanie wydobyć. One w zamian za to ryczą (poza irbisem (in. pantera śnieżna) - on

ma za wąskie fałdy głosowe by ryczeć, choć za grube by mruścić). Co ciekawe, mruczenie nie jest domeną tylko kotów, mruczą także żenety, są to kotokształtne ssaki, przypominające małego kota z mysią głową. Poza tym małe i duże koty są do siebie bardzo podobne. Wszystkie to ściśli mięsożercy, wszystkie także kochają spać, wszystkie zaznaczają swe terytorium drapiąc, wszystkie wydzielają

feromony, by nimi oznaczać swoje terytorium i rzeczy, wszystkie się myją językiem. Oraz, co ważne, wszystkie nie mają sobie równych jeśli chodzi o zabawę.

Jest jednak kilka różnic, z tą najważniejszą, że tygrysy czy lwy mogą z chęcią Ciebie zjeść, a te małe, jakie posiadamy w domach - raczej nie.

Krzysztof Kurzydło

Kotek :)

Pixabay

"Coin Master"

Coin Master jest darmową grą na telefon stworzoną w 2015 roku przez Izraelskiego dewelopera Moon Active. Aplikacja jest dostępna na iOS oraz na Androida. O grze zaczęło być głośno 2021 roku, ale w naszej szkole dopiero pod koniec kwietnia. Teraz każdy w naszej placówce edukacyjnej bombarduje siebie wioski, ale może lepiej

skupmy się na naszej klasie, czyli 5a. Popularność aplikacji rozpoczęła się tydzień temu, a już każdy się denerwuje co 5 minut za atak wioski lub kradzieży monet. Większość chłopaków atakuje wioski dziewczynom i na odwrót, przez to bardzo się kłócimy i grozimy sobie spalaniem osady w grze. Mamy też grupę

Coin Master na messengerze, gdzie każdy obraża się na drugiego, co tworzy grę jeszcze bardziej ekscytującą. Dodatkowa ciekawostka: Magda Gessler grała w reklamie gry ;D

Liwiusz (czyli Liwia Królak), Tomogus

Pixabay

Spaniel bretoński

Stwierdziłam, że napiszę o tej rasie, ponieważ gdy ludzie mnie pytają: "Jakiej rasy jest twój pies?", a ja odpowiadam, że spaniel bretoński, to ponad połowa z nich odpowiada, że jej nie zna.

Spaniel bretoński jest to myśliwska rasa pełnych energii, lecz w domu zazwyczaj spokojnych psów. Dla tej rasy bardzo ważny jest kontakt z człowiekiem, ten pies jest wręcz wpatrzony w swojego właściciela, bardzo wierny.

Charakter: inteligentny, łagodny w stosunku do ludzi i innych psów.

Wielkość: psy 48-51 cm, suki 47-50 cm.

Waga: ok. 15-18 kg.

Heleczek

:)

Pixabay

STOPKA REDAKCYJNA

Numer zredagowali: Heleczek, Liwiusz, Ala, Sonikson, Bruno Stąporek, Tomogus, Krzysztof Kurzydło

Zdjęcia: Pixabay

Redaktor naczelna: Justyna Zaryczańska